

تحلیل هفته

شماره: 477

(07 - 13 جوزا 1404 هـ ش)

بررسی احتمال جنگ میان رژیم صهیونیستی و ترکیه

این نشریه هفته‌وار، تحلیل رویدادهای مهم سیاسی، اقتصادی، امنیتی و اجتماعی افغانستان و منطقه است که به زبان‌های پشتو، دری، انگلیسی و عربی توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقه‌ای تهیه و نشر می‌گردد.

آنچه درین شماره می خوانید:

- بررسی احتمال جنگ میان رژیم صهیونیستی و ترکیه 3
- رژیم صهیونیستی چه می خواهد؟ 3
- آیا رژیم صهیونیستی به معنای واقعی در موضع قدرت قرار دارد؟ 5
- ترکیه بار دیگر اصول جنگی اش را بازنگری می کند 6
- منابع 7

بررسی احتمال جنگ میان رژیم صهیونیستی و ترکیه

مقدمه

از نیمه قرن بیستم تاکنون، میان رژیم صهیونیستی و ترکیه روابط سیاسی، نظامی و اقتصادی برقرار بوده است، اما در سال‌های اخیر این روابط دستخوش اختلافات عمیق شده است. بحران سوریه، مسئله فلسطین و تغییر معادلات جیوپولیتیک منطقه‌ای تأثیر قابل توجهی بر این روابط گذاشته‌اند. پس از آغاز جنگ غزه در هفت اکتوبر 2023، رژیم صهیونیستی اعلام کرد که سیاست‌های خود را بر اساس یک دیدگاه جدید سیاسی-دینی، یعنی تیوپولیتیک (Theopolitics) تنظیم کرده است.¹ این رویکرد، پیگیری اهداف جیوپولیتیکی بر اساس باورهای مذهبی را تسهیل می‌کند، اما رژیم صهیونیستی از این نظریه صرفاً برای توجیه نسل‌کشی و اشغال غزه از منظر دینی استفاده می‌کند تا حمایت داخلی و بین‌المللی را جلب کند. از سوی دیگر، ترکیه، که همزمان نگران بی‌ثباتی منطقه‌ای و حفظ منافع ملی خود است، تلاش می‌کند با دیپلماسی و فشار بین‌المللی مانع ادامه جنگ شود.² این مقاله به امکان وقوع رویارویی میان دو کشور، علل، پیامدهای احتمالی و واکنش‌های بین‌المللی می‌پردازد.

با بررسی اظهارات مقامات اسرائیلی، گزارش‌های رسانه‌ای آن‌ها، و حملاتی که در خاک سوریه انجام داده‌اند، به نظر می‌رسد که اسرائیل ترکیه را نیز به‌عنوان یکی از اهداف خود در نظر دارد. رژیم صهیونیستی، که توافقات احتمالی همکاری دفاعی میان ترکیه و سوریه را تهدیدی مستقیم قلمداد می‌کند، احتمال حمله به پایگاه‌های نظامی ترکیه در سوریه را یک اقدام خصمانه محسوب می‌شود. این موضوع در ترکیه باعث ایجاد نگرانی جدی در محافل سیاسی و نظامی شده و پرسش‌های مهمی را مطرح کرده است که ترکیه چگونه به این تجاوز احتمالی واکنش نشان خواهد داد؟

رژیم صهیونیستی چه می‌خواهد؟

از زمانی که جنگ غزه آغاز شده، رژیم صهیونیستی می‌خواهد به مردم نشان دهد که آنها دیگر بر اساس "واقعیت سیاسی" عمل نمی‌کنند، بلکه بر مبنای "الهیات سیاسی" (Theopolitics) رفتار می‌کنند. Theopolitics یک اندیشه، روش تحلیل یا نظریه است که در آن تصمیمات سیاسی، نظام‌ها و جنگ‌ها بر اساس مفاهیم، باورها و تعهدات دینی، الهی یا مذهبی تفسیر و تحلیل می‌شوند.³ این مفهوم با این پرسش‌ها سروکار دارد:

1. چگونه اراده خداوند باید در سیاست تجلی یابد؟
2. آیا سیاست یک ملت باید بر اساس هدایت الهی تنظیم شود؟
3. نفوذ باورهای مذهبی چگونه بر تصمیمات حکمرانی، قانون و سیاست بین‌المللی تأثیر می‌گذارد؟

به بیان ساده، رژیم صهیونیستی به دنبال تحقق رویای "اسرائیل بزرگ" است و می‌خواهد طرح "سرزمین موعود" را عملی کند (سرزمینی که بر اساس عقیده صهیونیستی به عنوان خاک بزرگ اسرائیل شناخته می‌شود).⁴ در این راستا، آنها با برخی جریان‌های متحد امریکایی نیز تفاهماتی داشته‌اند.

بر اساس این دیدگاه دینی-سیاسی، رژیم صهیونیستی تلاش می‌کند مرزهای خود را گسترش دهد و سرزمین‌های کشورهای همسایه را تصاحب کند. آنها غزه، کرانه باختری و بخش‌هایی از جنوب لبنان را اشغال کرده‌اند. از زمانی که انقلاب سوریه آغاز شد، رژیم صهیونیستی حضور اشغالگرانه خود را در آنجا افزایش داده و به نظر می‌رسد که این روند ادامه خواهد یافت. البته باید بار دیگر تأکید کرد که رژیم صهیونیستی این نظریه را صرفاً برای توجیه دینی نسل‌کشی در غزه و اشغال ارائه می‌دهد و از این طریق می‌خواهد یهودیان جهان به خصوص اسرائیل را تحت کنترل خود نگه دارد. به گزارش شبکه خبری الجزیره، رژیم صهیونیستی اردن، مصر و عربستان سعودی را تهدید کرده و تلاش می‌کند فلسطینیان را به این کشورها کوچ دهد. منطق اساسی این طرح گسترده، نظریه "کشورهای همسایه بی‌ثبات" است. بر اساس این نظریه، رژیم صهیونیستی نمی‌خواهد در اطراف خود هیچ کشور قوی، باثبات و از نظر اقتصادی قدرتمند وجود داشته باشد.

این رژیم پایگاه‌های نظامی سوریه را با بمباران‌های پی در پی نابود می‌کند و از شکل‌گیری هرگونه جایگزین در آنجا جلوگیری می‌نماید. آنها هرگونه پایگاه نظامی ترکیه، کمک‌های نظامی یا آموزش نیروهای سوری را تهدیدی مستقیم برای امنیت ملی خود می‌دانند. به همین دلیل، رژیم صهیونیستی اکنون آماده است هر اقدامی را برای جلوگیری از هرگونه حضور نظامی ترکیه انجام دهد.

واکنش ترکیه و دخالت ایالات متحده در این موضوع

ترکیه معتقد است که سخنان و اقدامات خصمانه رژیم صهیونیستی، حمله مستقیم به این کشور محسوب می‌شود. انقره اگرچه انتظار برخی عقب‌نشینی‌ها از سوی رژیم صهیونیستی را داشت، اما باور نمی‌کرد که موضوع به این حد از تشدید برسد که پایگاه نظامی "T4" آنها در سوریه بمباران شود و لحن اظهاراتشان تا این حد تند گردد.⁵ این وضعیت واکنش شدیدی را در میان مردم ترکیه و حلقه‌های تصمیم‌گیری این کشور برانگیخت.

اولین واکنش رسمی ترکیه توسط وزیر امور خارجه، هاکان فیدان، ابراز شد که به خبرگزاری رویترز گفت: "این رفتار رژیم صهیونیستی نه تنها حمله به سوریه است، بلکه ثبات کل منطقه را به خطر می‌اندازد... هاکان فیدان در حین سفر خود به ایالات متحده، در ملاقات با وزیر امور خارجه امریکا، آنتونی بلینکن، موضع خصمانه رژیم صهیونیستی در سوریه را مطرح کرد و نگرانی ترکیه را به طور صریح به وی اعلام نمود. این اظهارات بخشی از تلاش‌های ترکیه محسوب می‌شود که می‌خواهد از رسیدن وضعیت به نقطه تنش‌زا جلوگیری کند. انقره می‌داند که هرگونه درگیری نظامی مستقیم با رژیم صهیونیستی، در حالی که سوریه از قبل ناپایدار است، فقط به ویرانی بیشتر این کشور خواهد انجامید.

گزینه نظامی هنوز پرخطر است؛ زیرا ممکن است ایالات متحده نیز با حمایت غیرمستقیم از رژیم صهیونیستی به این جنگ کشانیده شود و این درگیری به جنگی بزرگتر تبدیل گردد، چیزی که ترکیه در شرایط فعلی به دنبال آن نیست. بنابراین ترکیه تلاش می‌کند این مسئله را از طریق دیپلماسی حل نماید. اگرچه روابط ترکیه با دولت ترامپ در حال حاضر نسبتاً خوب است، اما با تشدید بحران اقتصادی جهانی، کار دشواری است که پیش‌بینی کنیم ایالات متحده در آینده چگونه با این بحران برخورد خواهد کرد.

آیا رژیم صهیونیستی به معنای واقعی در موضع قدرت قرار دارد؟

اگر به این موضوع از دید تاریخی نگاه کنیم، می‌توان گفت که رژیم صهیونیستی تاکنون به عنوان قدرتمندترین رژیم در منطقه باقی مانده است؛ زیرا در جنگ‌های متعدد با چندین کشور عربی، آن‌ها را شکست داده و در شرایط کنونی نیز به عنوان یک قدرت در خاورمیانه شناخته می‌شود. با این حال، هرچند ایالات متحده از آن حمایت می‌کند و در کنارش ایستاده است، اما به دلیل جنگ اخیر غزه، قدرتش تا حدی آسیب دیده و در مقایسه با ترکیه در موقعیت ضعیف‌تری قرار دارد. توانایی‌های نظامی ترکیه از هر لحاظ، چه از لحاظ تعداد نیروهای نظامی و چه تجهیزات، بهتر از رژیم صهیونیستی است. همچنان، رژیم صهیونیستی با اتخاذ سیاست‌های تهاجمی و خصمانه مانند جنگ‌ها، اشغال‌ها و عملیات‌های نظامی، اقتصاد این کشور را به شدت تحت تأثیر قرار داده است.

به دلیل جنگ، اقتصاد رژیم صهیونیستی تنها در یک سال ۲۵٪ کاهش یافته و تخمین زده می‌شود که جنگ‌های جاری ممکن است حدود ۴۰۰ میلیارد دلار هزینه در پی داشته باشد. مقدار دقیق کمک‌های مالی ایالات متحده به رژیم صهیونیستی مشخص نیست؛ زیرا بخش عمده‌ای از آن به صورت محرمانه ارائه می‌شود، اما آنچه مسلم است این است که تنها در سال ۲۰۲۴ میلادی، حدود ۲۰ میلیارد دلار سلاح به رژیم صهیونیستی تحویل داده شده است.⁶

در میان فروپاشی‌های اقتصادی جهانی، بسیار دشوار است که رژیم صهیونیستی بتواند این جنگ پرهزینه را تا مدت نامعلومی ادامه دهد. دیر یا زود، ایالات متحده آمریکا بر رژیم صهیونیستی فشار خواهد آورد تا جنگ را متوقف کند. علاوه بر این، رژیم صهیونیستی که با کمبود قابل توجه نیروی انسانی و توان نظامی مواجه است، نمی‌تواند به‌طور همزمان در چهار جبهه بجنگد و همچنان قادر نخواهد بود ارتش خود را در همان سطح انضباط سابق حفظ کند. از سوی دیگر، اگرچه اختلافات بین تشکیلات امنیتی (شاباک) و نتانیاها هنوز به‌طور کامل آشکار نشده، اما این اختلافات وجود داشته و روزبه‌روز در حال افزایش است.

همان‌طور که اقتصادش روزبه‌روز ضعیف‌تر می‌شود و فشارهای مردمی بیشتر می‌گردد، تظاهرات مردمی که همچنان ادامه دارد، شدیدتر خواهد شد و در نهایت نتانیاها از قدرت سقوط خواهد کرد.

اروپا از رژیم صهیونیستی فاصله می‌گیرد

اروپا در زمان کنونی درگیر یک اختلاف داغ تجاری با ایالات متحده بوده و همانطور که اظهارات مقامات اروپایی نشان می‌دهد، در سیاست سوریه اکنون از ترکیه حمایت می‌کند، نه از رژیم صهیونیستی. به دلیل افزایش ناخشنودی اروپائیان از ایالات متحده، پیش‌بینی می‌شود که این خشم به یک موضع سخت در برابر رژیم صهیونیستی نیز تبدیل شود. اتحادیه اروپا که می‌خواهد از واشنگتن به خاطر مشکلات اقتصادی‌اش انتقام بگیرد، ممکن است سیاست‌های تهاجمی رژیم صهیونیستی را مورد انتقاد قرار دهد و گام‌های عملی بردارد.

ممکن است در سوریه بین فرانسه و ترکیه همکاری آغاز شود و چنین موضعی ممکن است از اسپانیا، ایتالیا و بریتانیا نیز مشاهده شود، بنابراین بحران اقتصادی و بدتر شدن روابط، اروپا را مجبور می‌کند که جدا از امریکا و رژیم صهیونیستی، سیاست مستقلانه‌ای در پیش گیرد.

نتیاهو به آنچه از ترامپ انتظار داشت دست نیافت

موضوع سوریه برای افکار عمومی خاورمیانه، به ویژه برای رژیم صهیونیستی و ترکیه، بسیار حائز اهمیت است، اما در ایالات متحده اینگونه نیست. این موضوع هنوز در صدر دستور کار ترامپ قرار ندارد. نتنیا‌هو برای تغییر این وضعیت، به تازگی به ایالات متحده سفر کرد تا موضوع سوریه را به ترامپ یادآوری کند و از او بخواهد که از رژیم صهیونیستی در مقابل ترکیه حمایت کند، اما اوضاع برخلاف انتظارات نتنیا‌هو پیش رفت. ترامپ با او رفتاری سرد و بی‌احساس داشت. هنگامی که نتنیا‌هو از ترامپ خواست بیانیه‌ای حمایتی درباره امنیت رژیم صهیونیستی صادر کند، پاسخ‌هایی شنید که مورد پسندش نبود.⁷

ترامپ گفت: "من دوست بزرگی دارم، نامش اردوغان است. من او را دوست دارم، او نیز مرا دوست دارد. بین ما هیچ مشکلی به وجود نیامده است. ما کارهای زیادی را با هم انجام داده‌ایم. نتنیا‌هو، اگر با ترکیه مشکل داری، معتقدم می‌توانم این مشکل را حل کنم. امیدوارم هیچ مشکلی پیش نیاید... اما باید منطقی باشی." این سخنان برای نتنیا‌هو بسیار ناخوشایند بود، اما هشدار ترامپ که گفت "باید منطقی باشی" حاوی پیام مهمی است: به نظر می‌رسد خواسته‌های رژیم صهیونیستی و نتنیا‌هو پایان ندارد و ترامپ دیگر از این درخواست‌ها خسته شده است.

ترکیه بار دیگر اصول جنگی‌اش را بازنگری می‌کند

واضح است که تنها روابط اقتصادی، دیپلماتیک و سیاسی برای جلوگیری از اقدامات تهاجمی رژیم صهیونیستی - چه در سوریه و چه در خود ترکیه - کافی نیست. بنابراین، بسیار محتمل است که انقره برای تنظیم حضور نظامی خود در خارج از قلمروهایش، بار دیگر "اصول جنگی‌اش" را بازنگری کند. همانطور که مشاهده شده، هنگامی که نیروهای ترک در عراق مورد حمله تروریست‌ها قرار می‌گیرند، ترکیه بلافاصله واکنش نشان می‌دهد. اما اگر حمله از سوی یک دولت رسمی انجام شود، چه؟ یعنی اگر رژیم صهیونیستی به پایگاه‌های نظامی ترکیه در سوریه حمله هوایی کند، واکنش ترکیه چه خواهد بود؟ آیا ناتو مداخله خواهد

کرد؟ و موضع ناتو چه خواهد بود؟ همه این سوالات ترکیه را وادار میکند تا در اصول نظامی خود تجدید نظر کند. در حال حاضر، بحث‌های گسترده‌ای بین محافل نظامی، دیپلماتیک و سیاسی در انقاره درباره این موضوع در جریان است.

اگرچه تاکنون تصمیم نهایی اتخاذ نشده است، اما این نکته قطعی است که ترکیه در این مرحله نه عقب‌نشینی خواهد کرد و نه امتیازی خواهد داد.

نتیجه‌گیری

در نهایت، اگرچه جنگ مستقیم بین رژیم صهیونیستی و ترکیه در حال حاضر یک واقعیت کامل نیست، اما با توجه به فشارهای سیاسی، نظامی و ایدئولوژیک موجود، ممکن است وضعیت به سمت تنش پیش برود. رژیم صهیونیستی تلاش می‌کند با هرگونه اقدام ممکن، همسایگان خود را تضعیف کند. در مقابل، ترکیه می‌کوشد امنیت ملی خود را در برابر این اقدامات خصمانه حفظ کند و از طریق دیپلماسی از جنگ جلوگیری نماید. اما اگر این تنش‌ها کنترل نشوند، تنها به بی‌ثباتی بیشتر سوریه، برخورد قدرت‌های منطقه‌ای و درگیری مستقیم بازیگران جهانی منجر خواهد شد. این وضعیت نه‌تنها برای منطقه، بلکه برای صلح و اقتصاد جهانی نیز تهدیدی بزرگ محسوب می‌شود.

پیشنهادهای

ترکیه باید سیاست‌های نظامی خود را مورد بازنگری قرار دهد تا بتواند در برابر خطرات احتمالی واکنشی سریع و مؤثر نشان دهد:

1. ایجاد یک مکانیزم امنیتی مستقل بین کشورهای منطقه برای ارائه پاسخ مشترک به اقداماتی مانند عملکرد رژیم صهیونیستی.
2. ترکیه باید از طریق روابط دیپلماتیک خود، حمایت واشنگتن را جلب کند و در سیاست‌های ایالات متحده امریکا انعطاف‌پذیری ایجاد نماید.
3. رسانه‌ها و جامعه مدنی باید فشار خود را بر نهادهای بین‌المللی افزایش دهند تا از سیاست‌های تهاجمی رژیم صهیونیستی جلوگیری شود.

منابع

¹. Outlook: How A Dangerous Mix Of Theology And Geopolitics Have Led To Abandonment Of Palestinians, 7

febr 2024, link:

<https://www.outlookindia.com/international/gaza-dangerous-mix-of-theology-and-geopolitics-have-led-to-abandonment-of-palestinians-magazine-333611>

². ایرنا: ترکیه بر لزوم فشار بر رژیم اسرائیل برای توقف جنگ در غزه تاکید کرد، 23 اسد 1403 خورشیدی، لینک:
<https://www.irna.ir/news/85566432/ترکیه-بر-لزوم-فشار-بر-رژیم-اسرائیل-برای-توقف-جنگ-در-غزه-تاکید>

³. CAMBRIDGE: Theopolitics Contra Political Theology: Martin Buber's Biblical Critique of Carl Schmitt, 11 Dec 2018, link:

<https://www.cambridge.org/core/journals/american-political-science-review/article/abs/theopolitics-contra-political-theology-martin-bubers-biblical-critique-of-carl-schmitt/0AA96D00E5D71D3447E94372EEB565?>

⁴. THE NEW ARAB: Greater Israel isn't just Biblical delusion, it's Zionism's DNA, 07 Mar 2025, link:

<https://www.newarab.com/opinion/greater-israel-isnt-just-biblical-delusion-its-zionisms-dna?>

⁵. خبرگزاری تسنیم: چرا اسرائیل به T4 حمله می کند؟، 15 حمل 1404، لینک:
<https://www.tasnimnews.com/fa/news/1404/01/15/3285064/>

چرا اسرائیل به T4 حمله می کند
⁶. INDEPENDENT فارسی: آمریکا با فروش 20 میلیارد دلار تسلیحات نظامی به اسرائیل موافقت کرد، 24 اسد 1403 ش، لینک:
<https://www.independentpersian.com/node/409055/>

جهان/آمریکا-با-فروش-۲۰-میلیارد-دلار-تسلیحات-نظامی-به-اسرائیل-موافقت-کرد.
⁷. ایران انترنشنل: استقبال گرم ترامپ از نتنیاهاو در فلوریدا، 5 اسد 1404، لینک:
<https://www.iranintl.com/202407266489?>

مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی یک نهاد مطالعاتی غیردولتی و غیرانتفاعی می باشد که در سال ۱۳۸۸ خورشیدی در شهر کابل بنیان نهاده شده است. این مرکز از طریق پژوهش های دقیق و بی طرفانه خویش به منظور ارزیابی و غنای پالیسی ها در افغانستان و منطقه فعالیت می کند.

ارتباط با ما:

ایمیل: info@csrsaf.org

وب سایت: www.csrsaf.org

: +93780618000

تماس: +۹۳۷۸۰۶۱۸۰۰۰

www.csrsaf.org

info@csrsaf.org